

โครงการศูนย์ติดตามประชาธิปไตยไทย Thailand Democracy Watch (TDW)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- หน่วยงาน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หัวหน้าโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วคำ ไกรสรพงษ์
ภาควิชา การปกครอง
โทรศัพท์ 02-218-7204 e-mail keokam.k@chula.ac.th
- งบประมาณช่วงปี พ.ศ.2551-2555

หน่วย:บาท

แหล่งงบประมาณ	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
งบประมาณรายได้มหาวิทยาลัย	8,100,000	8,350,000	7,450,000	9,950,000	8,750,000	42,600,000

ส่วนที่ 2 สรุปสาระสำคัญของโครงการ

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพัฒนาการทางการเมืองของไทยในช่วง 60 ปีที่ผ่านมาเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่ต่อเนื่อง ขาดเสถียรภาพ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ วิฤติการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงที่ผ่านมาจะเป็นบทเรียนที่ล้ำค่าสำหรับการเรียนรู้และการเติบโตทางการเมืองของสถาบันทางการเมือง พลเมือง และสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงกลับปรากฏว่าสถาบันการเมืองและพลเมืองไทยกลับมิได้เรียนรู้จากวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นซ้ำซากมามากนัก ปรากฏการณ์ “วงจรอุบาทว์ทางการเมือง” จึงดำรงอยู่กับสังคมการเมืองไทยมาช้านาน จึงอาจกล่าวได้ว่าหากพลเมืองไทยและสังคมไทยยังมีนิสัยและวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางการเมืองแบบเดิมๆ เช่น เพิกเฉยหรือไม่รับรู้ปัญหาของส่วนรวม ขอมรับการคอร์รัปชัน ดัดจริตทางการเมืองโดยคำนึงประโยชน์ใกล้ตัว หรือโดยกระทำโดยไม่ไตร่ตรอง ไม่แสวงหาข้อมูลหรือเหตุผล และไม่ย้อนไปดูประสบการณ์ในอดีตมากนัก ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้นก็น่าเชื่อได้ว่าปรากฏการณ์วงจรอุบาทว์ทางการเมืองจะยังอยู่กับสังคมเราต่อไปอีกนาน

สังคมไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนนิสัยและวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางการเมืองเสียใหม่ แต่จะเริ่มต้นที่ไหน? สิ่งที่เราขาดหายไปในการเมืองไทยคือกลไกการเรียนรู้ทางการเมืองของสังคม ที่จะสามารถทำหน้าที่เฝ้าสังเกต ติดตาม ประมวล และสังเคราะห์ข้อมูลปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยอย่างต่อเนื่อง สรุปเป็นบทเรียนของสังคม และนำเสนอสู่พลเมืองและสถาบันทางการเมือง เพื่อให้เกิดความตระหนักและเรียนรู้จากปรากฏการณ์ ความผิดพลาด (หรือวิกฤติการณ์)ทางการเมืองที่ผ่านมา สามารถหลีกเลี่ยงไม่เดินวนกลับไปสู่ความผิดพลาดเดิมๆ อย่างซ้ำซากได้ หากเป็นเช่นนั้นก็จะช่วยให้พลเมืองและสถาบันการเมืองไทยมีการเรียนรู้และเติบโตทางการเมืองอย่างเป็นพลวัต ต่อเนื่อง และยั่งยืนได้

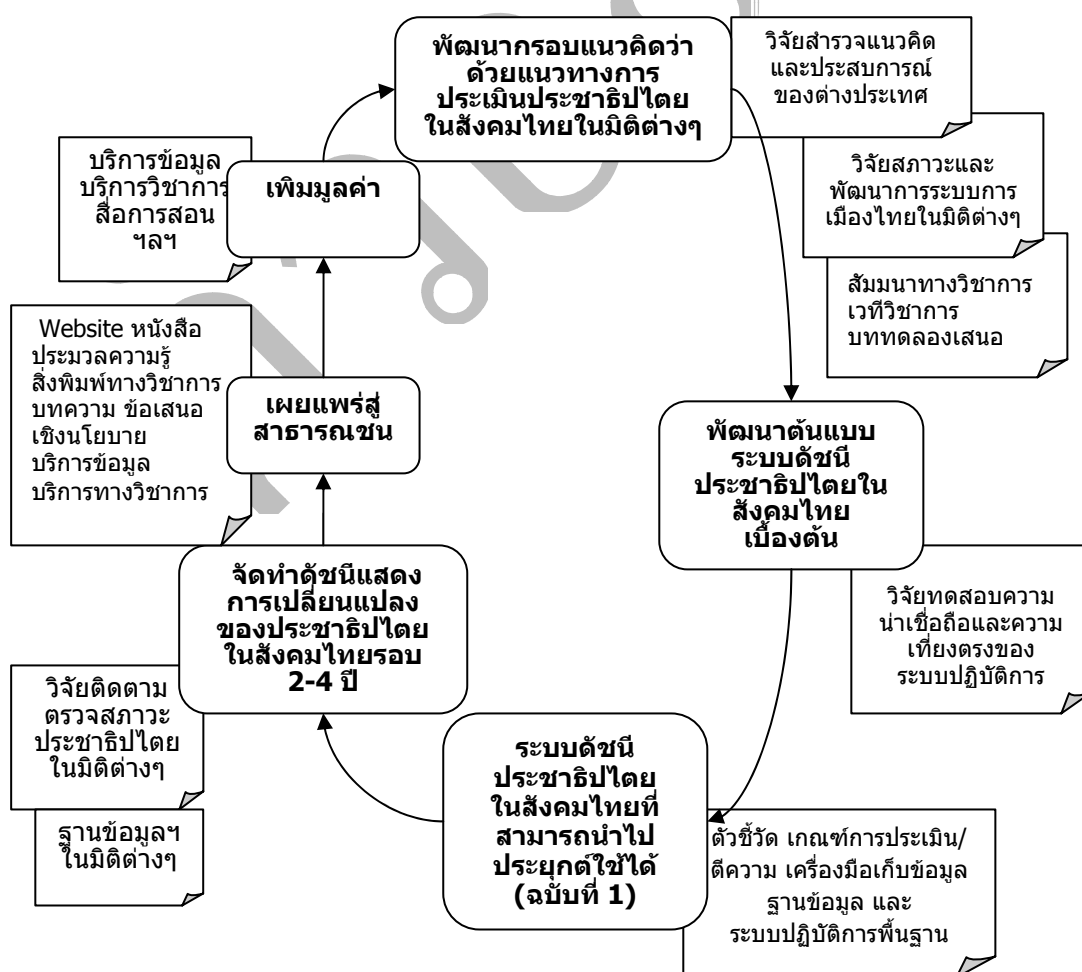
2. จุดมุ่งหมายและสิ่งที่โครงการจะทำ

โครงการมีจุดมุ่งหมายที่จะให้มีศูนย์เฝ้าติดตามตรวจสอบการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย ทำหน้าที่เฝ้าสังเกต ติดตามการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย ให้สังคมไทยมีระบบ “เตือนภัย” ในทางการเมือง ให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ประชาธิปไตยและประเด็นสาธารณะแก่ประชาชน พลเมือง ได้ทราบ เข้าใจ ตื่นตัวทางการเมือง รู้เท่าทันการเมืองและทันต่อสถานการณ์ ตั้งอยู่บนพื้นฐาน

ของข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นกลาง และเชื่อถือได้ ทั้งนี้โครงการจะมุ่งพัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบประชาธิปไตย ให้มี “ดัชนีประชาธิปไตย” ของสังคมไทยสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการเฝ้าติดตามตรวจสอบและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสภาวะประชาธิปไตยในสังคมไทย และสังคมอื่นๆ ในโลก และยังเป็นการมุ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ขึ้นจากบริบทของข้อมูลการศึกษาวิจัยในสังคมไทย สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

สิ่งที่โครงการจะทำ คือ ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบพลวัต โดยเข้าไปปฏิสัมพันธ์และเป็นส่วนประกอบหนึ่งของสิ่งที่กำลังทำวิจัย (ในที่นี้คือสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจริงในขณะหนึ่งๆ) นักวิจัยทำการเก็บข้อมูล สังเกตการณ์ และเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับตัวแสดงทางการเมืองอื่นๆ พร้อมทั้งปรับประเด็นการวิจัย กระบวนการและกิจกรรมการวิจัยไปตามสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจริงในช่วงนั้นๆ เพื่อให้สามารถค้นหาประเด็น/กรณีศึกษา ตั้งสมมุติฐาน เก็บข้อมูล วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาสู่ระบบการเมืองได้ทันเวลา ดังนั้น ประเด็นการวิจัยและรูปแบบการวิจัยจึงอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์แวดล้อมสูงพอสมควร ทั้งนี้เพื่อมุ่งพัฒนาระบบการเฝ้าติดตามการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและมุ่งสร้างเครือข่ายวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นสากล ดังนั้นตอนการดำเนินงานตามแผนภาพต่อไปนี้

แสดงขั้นตอนการดำเนินงานโครงการศึกษาวิจัย

3. ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ

ผลผลิต (output) ผลผลิตหลักของโครงการนี้มี 2 ประการควบคู่กันคือ (1) ศูนย์ติดตามการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ที่สามารถทำหน้าที่เฝ้าสังเกต ติดตามและรายงานสภาวะประชาธิปไตยในสังคมไทยได้อย่างต่อเนื่อง เป็นกลาง และเชื่อถือได้ และ (2) “ระบบดัชนีประชาธิปไตยในสังคมไทย” ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวแปร (ตัวชี้วัด) วิธีการเก็บข้อมูล และเกณฑ์การประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับใช้ในการเฝ้าติดตามตรวจสอบการพัฒนา/การเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยไทย และเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการด้านการเมืองการปกครองของประเทศไทยและนานาชาติในลำดับต่อไป

ผลลัพธ์ (outcome) โครงการนี้สนองตอบวิสัยทัศน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มุ่งทำหน้าที่ชั้นนำสังคม เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ และพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ดังนี้

- ประเทศไทยมีระบบการเฝ้าติดตาม ตรวจสอบ /ประเมินการพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ที่สามารถทำหน้าที่ “เตือนภัย” ให้ข้อคิด ชี้นำสังคมในทางการเมือง ป้องกันการสร้างภาพลวงตาและมายาคติทางการเมือง (Political illusion) กระตุ้นให้พลเมืองรับรู้ วิพากษ์วิจารณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ แทนการใช้ความเห็นที่ปราศจากข้อมูล หรือใช้ข้อมูลที่รับรู้เฉพาะตัว และอารมณ์ร่วมชั่วคราว และยกระดับการเรียนรู้ทางการเมืองของพลเมืองไทย ให้สามารถก้าวข้ามวงจรอุบาทว์ทางการเมืองไปสู่การเมืองคุณภาพใหม่ และให้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาทางการเมืองต่อสังคม ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นวิทยาศาสตร์ และเชื่อถือได้

- ในทางวิชาการนั้น การศึกษาวิจัยในโครงการนี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทางรัฐศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและประสบการณ์จริงของสังคมไทย และสามารถนำไปเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประสบการณ์ของประเทศอื่นๆ ในระดับสากล

- ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไป “เพิ่มมูลค่า” ทางวิชาการและผลตอบแทนด้านการเงินได้หลากหลาย อาทิ

- หนังสือประมวลความรู้เฉพาะเรื่อง หนังสือรวมบทความ ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะ บทความทางวิชาการผ่านสื่อมวลชน และสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ จำนวนมาก
- การให้บริการข้อมูลพื้นฐานทางการเมืองแก่องค์กรภาคประชาชนและสถาบันการเมือง
- การให้คำปรึกษาทางวิชาการ และการฝึกอบรมด้านการวิเคราะห์ปัจจัยสภาวะแวดล้อมด้านการเมืองและนโยบายสาธารณะแก่หน่วยงานภายนอก
- การผลิตสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบฐานข้อมูลและกรณีศึกษาสำหรับหลักสูตรรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับปริญญาตรี โท และเอก

4. ประโยชน์ (impact) ที่จะเกิดขึ้นกับภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย และสังคมโดยรวม

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ในฐานะเป็นสถาบันการศึกษา มีหน้าที่ในการชี้นำสังคมไทยในด้านการเมืองและประชาธิปไตย การพัฒนาระบบการติดตามการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ซึ่งคณะรัฐศาสตร์และองค์กรเครือข่ายวิจัยจะใช้เป็นกรอบในการเฝ้าติดตามตรวจสอบสถานการณ์เมืองไทยได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปได้เป็นสำคัญ จึงจะทำให้คณะรัฐศาสตร์สามารถทำหน้าที่เป็น “กลไกการเรียนรู้ทางการเมืองของสังคมไทย” โดยการเฝ้าสังเกต ติดตามสถานะการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย สรุปบทเรียน และให้ข้อมูลแก่ประชาชนพลเมือง ผลักดันให้พลเมืองและสถาบันทางการเมืองของไทยเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เป็นวิทยาศาสตร์ รู้เท่าทันการเมือง สามารถก้าวข้ามสถานะภาพลวงตาทางการเมืองและการเพิกเฉยทางการเมือง อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองขึ้นในสังคมไทยโดยลำดับต่อไป

ลงชื่อหัวหน้าโครงการ.....

วันที่...../...../.....

(กรุณานำเสนอข้อมูลโดยสรุปความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษรใช้ Angsana New 16 ทั้งหมดยกเว้น ชื่อโครงการใช้ Angsana New 18 และส่งสำนักบริหารวิชาการ ภายในวันพฤหัสบดีที่ 18 ตุลาคม 2551 พร้อมแนบ file มาด้วย หรือ Attach file มาที่ sirinart@chula.ac.th)